

Невидимата счетоводна страна на ERP системите

Илиян ДИМИТРОВ¹

¹ Икономически университет – Варна
iliyan.di.dimitrov@gmail.com

Резюме. ERP (Enterprise Resource planning) системите са широко използвани в много организации, включително и в България. Статистическите резултати от внедряването им в последните години са противоречиви, в зависимост от гледната точка (Infostat, 2017), (Eurostat, 2017). В статията е направен обзор на интерпретациите на изследователи и практики, които изразяват мнението си относно същността на ERP и ползите от приложението им. В академичните и професионалните дискусии една потенциална полза остава в сянка. Целта на настоящата публикация е да предостави нов поглед върху същността и потенциалните ползи, които предоставя внедряването на ERP система. Чрез разкриване на предимствата на по-тясната връзка между управленско и финансово счетоводство в рамките на приложимата ERP система, се подпомага разширяване на цялостното разбиране за ERP.

Ключови думи: управленско счетоводство, Enterprise Resource Planning, ERP, интегрирана система за управление на бизнеса.

1. Въведение

Много компании по целия свят са внедрили или са в процес на внедряване на интегрирани системи за управление на бизнеса, по-известни с кратката си абревиатура ERP (Enterprise resource planning). В България също има предприятия, които инвестират време, трудов и капиталов ресурс в името на по-успешното развитие на своята дейност. По данни от НСИ през 2015 година общо внедрените такъв тип системи са нараснали значително спрямо 2007 година (Infostat, 2017) – дялът на предприятията, които са използвали система за управление на ресурсите, се е повишил от 8.2% на 24.9%. Сами по себе си данните са впечатляващи и то поради обстоятелството, че рядко сме свикнали да ставаме свидетели на толкова голям ръст в даден бизнес сектор. Същевременно български консултанти споделят, че софтуер от класа ERP има потенциала да промени икономиката в рамките на по-мощен процес, който някои наричат четвърта индустриална революция (Alexandrov, 2017). Но за да се избегне неточност в изводите и да се придобие по-реална представа е редно да се сравни ръста и настоящото състояние спрямо други икономики.

Основните мотиви за разработката са необходимостта за внасяне на допълнителна светлина по отношение на възможните ползи от употребата на ERP системи и тяхното още по-широко приложение в България. Цел на настоящата публикация е да се предостави нов поглед върху същността и потенциалната полза, която може да предоставя една ERP система чрез разкриване на предимствата на по-тясната връзка между управленско и финансово счетоводство в рамките на приложимата ERP система.

По данни от Евростат за 2015 г. (Eurostat, 2017) средното ниво за ЕС на предприятията от нефинансовия сектор, които използват ERP, е 36% - осезаемо над българското. В Таблица 1 е представена информация за страните членки, които преди 1989 г. подобно на България са били с централно-планова система на управление. Изведената съпоставка е направена с цел постигане на по-реалистична представа за мястото на България в този сектор, предвид обстоятелството, че трите държави с най-висок процент са далеч над средния за ЕС: Германия - 56%, Белгия - 50%, Дания 47%.

Таблица 1.

Относителен дял на предприятията, които притежават ERP система, спрямо общия брой предприятия – в страни членки на ЕС, бивши социалистически държави (с 10 и повече броя служители, без финансов сектор)

Година Страна	2012	2013	2014	2015
1. Литва	23%	40%	34%	40%
2. Словения	28%	28%	30%	33%
3. Чехия	24%	23%	28%	30%
4. Словакия	20%	31%	28%	30%
5. България	20%	20%	27%	25%
6. Естония	10%	15%	17%	22%
7. Румъния	20%	15%	21%	22%
8. Полша	13%	17%	22%	21%
9. Латвия	10%	8%	10%	16%
Общо за ЕС	22%	26%	31%	36%

Източник: Евростат

Друг поглед, който може да се направи за сравнение, е този за съвкупния процент на внедрените ERP системи в Япония. През 2000 г. и 2001 г той е съответно 11.3% и 14.8% (Yoshihara and Okabe, 2015), а през 2007 г. е нараснал до 30.7% (Computer Software Association of Japan, 2007). Очевидно, дори и през 2015 г. в България все още не е достигната степенята на внедряване на ERP на нивото през 2007 г. в Япония. Не случайно е направено сравнение точно с Япония. Счита се, че заради някои ключови фактори за успех японския ERP пазар изостава в сравнение с глобалния. Подобни фактори могат да бъдат някои аспекти на специфичната управленска култура, като например:

- символа на уникалните индустриални отношения в Япония (Hashimoto and Raisian, 1985) - системата за доживотна заетост на персонала в големите компании (от училище до пенсионирането). Тя осигурява висока производителност на труда и лоялност към работодателя, но същевременно е пречка при краткосрочното наемане на тясно специализиран ИТ персонал (Iizuka et al., 2014);

- изнасянето на дейности в близки развиващи се държави, където е налице нежелание за замяна на изобилюето от човешки ресурси с ИТ ресурсите (Huang and Palvia, 2001) (интегрираните системи);

- ERP системите са въплъщение на европейските и американски „най-добри практики“, които се отличават от тези в Япония (Okabe, Yoshihara and Yokota, 2008);

- според SAP Япония (Okabe, Yoshihara and Yokota, 2008) най-често срещаният подход при употребата на ERP система е инсталирането на отделни модули и персонализирани добавки в част от своите звена, а това възпрепятства възползването на пълния набор от предимства.

2. Вижданията на световните автори за ERP

В речника на Асоциацията за оперативен мениджмънт (APICS Dictionary, 13th Edition, 2010) под ERP се разбира: „метод за ефективно планиране и контрол върху всички ресурси, необходими за набавянето, производството, доставката и осчетоводяването на клиентските поръчки в производствена, дистрибуторска или обслужваща компания“.

Още в началото на 90-те години (Reading et al., 2017) първата дефиниция за ERP система е изведена от една от водещите световни компании за изследвания, анализи и консултации в ИТ сектора – (Gartner Group, 2016). Те считат ERP системите като способността да се доставя интегриран пакет от бизнес приложения, които да споделят общ процес и информационен модел, да обхващат широки и дълбоки оперативни процеси "от край до край", основаващи се на дейностите финанси, човешки ресурси, дистрибуция, производство, обслужване и верига на доставките.

Thomas Davenport предоставя лаконично обяснение за същността на ERP (Davenport, 1998) – „търговски софтуерни пакети, които обещават безпроблемно интегриране на цялата информация, преминаваща през компанията – финансова и счетоводна, за човешките ресурси, за веригата на доставките, за клиентите“.

За Daniel O’Leary (O’Leary, 2004) ERP е „компютърна система, създадена за обработка на бизнес операциите на една организация и за улесняване на интегрираното и оперативното планиране, производство и обслужването на клиенти“. В по-разширено разяснение авторът заявява, че такъв тип

софтуерна програма се използва от компании от всякаква бизнес област за интегриране и координиране на информацията. Чрез използването на общи бази данни и инструменти за управленско отчитане фирмите направляват собствените си бизнес процеси. Освен това, последните биват подпомагани да функционират ефикасно от ERP софтуера с помощта на интегрирани задачи, свързани с продажбите, маркетинга, производството, логистиката, счетоводството и персонала.

Според други автори (Hossain, Patrick and Rashid, 2002) ERP системите или корпоративните системи биват считани за „софтуерни системи за управление на бизнеса, съдържащи модули за поддръжка на функционални области като планиране, производство, продажби, маркетинг, дистрибуция, счетоводство, финансово управление на човешките ресурси, управление на проекти, управление на материалните запаси и електронния бизнес“. В допълнение на това определение се разяснява как такъв софтуер е изграден така, че да позволява прозрачната интеграция на отделните модули, като по този начин се позволява циркулирането на непрекъснат информационен поток между всички отдели в рамките на предприятието.

3. Вижданията на българските автори за ERP

Разработки, касаещи ERP разкриват, че такъв клас софтуер се състои от интегрирани модули в един софтуер, позволяващо управление и интегриране на бизнес функции, включени в дейността на организацията (Futekova, 2014). Включеният набор от функционалности и инструменти покрива информационните потоци, генерирани обработката на финансите, счетоводството, продажбите и дистрибуцията, управление на веригата на доставките и информацията за клиентите, човешките ресурси, управление на материалните запаси, планиране на производството. Основните характеристики на ERP системите са следните:

- релационна база от данни – всеки един фирмен ресурс е достъпен по всяко информационно направление;
- модулен принцип – всяка отделно разграничима дейност се обслужва от съответния модул;
- обхваща всички отделни дейности в организацията.

Освен тези отличителни черти за една ERP система са характерни и функционалностите, предоставящи възможността да се планират бъдещите дейности и развитие на организацията, както и някои отличителни насоки като например планирането и управлението на проекти.

Виолета Краева влага следния смисъл в понятието ERP система (Kraeva, 2010) – „систематизирана съвкупност от съвременни технически, програми, технологични и информационни средства, които комбинирани с опита, професионализма и ерудицията на мениджърите осъществяват фирмения мениджмънт на рационална и ефективна основа, както от производствено-технологична, така и от финансово-икономическа и социална гледна точка“. По-нататък в изложението се прави уточнението, че ERP системите използват единна и напълно интегрирана обща база. Единна означава: в нея са въплътени всички аспекти, засягащи цялостното и всеобхватно управление на фирмата – процесите по планиране, бюджетиране и контрол по отношение на дейностите по доставките, поддръжка на складовото стопанство, производството, проектирането, продажбите и счетоводството. Интегрирана означава: веднъж въведена, първичната информация се отразява във всички свързани модули и без да е необходима допълнителна обработка става достъпна за персонала, който има права за нея.

Според други български автори (Varbanov et al., 2009) ERP е „компютърна информационна система за управление и планиране на ресурсите в стопанското предприятия (фирмата), която използва обща база данни (БД) и обхваща основните бизнес процеси – планиране и контрол в областта на доставките, складовото стопанство, продажбите и маркетинга, ресурсите, производството, счетоводната отчетност и анализ на информацията“. Авторите идентифицират следните основни характеристики на ERP системите:

- комплексност – побира в себе си основните бизнес процеси и предлага релевантен набор от функционалности;
- интегрираност – информацията се въвежда веднъж и без необходимостта от допълнителна обработка става достъпна за потребителите, притежаващи права за нея;
- оптималност – оптимизира, стандартизира и ускорява извършваните дейности, обобщава информацията, предоставя възможността за съвременни контролни действия.

Изследователи, разработвали публикации, свързани с изясняването на същността на ERP системите, далеч не се изчерпват със споменатите до тук. Налице са и много други изследвания, касаещи решаването на дилеми, възникващи при избора, внедряването, надграждането, необходимостта от нови

възможности, обмяната на данни с други системи и т.н. Съобразно ограничения обем на настоящата разработка и предвид обстоятелството, че авторите употребяват синоними в изказа си и влагат идентичен смисъл в определенията, които дават за ERP само могат да се споменат техните имена и трудове – (Vasilev and Kehajova, 2017), (Vasilev and Stoyanova, 2016), (Dimitrova, 2013), (Ilieva, 2010) и др.

4. Вижданията за ERP системите на доставчиците (производители и внедрители)

Panorama Consulting Solutions, като специализирана независима организация за консултации в областта на ERP и IT сектора, ежегодно изготвя отчет за състоянието на ERP пазара, базиран на проведено собствено социологическо проучване, отнасящо се до удовлетвореността и нагласите на потребителите, причините за ERP имплементация, реализираните проекти и др. По информация от последните годишни ERP отчети за 2014 г. (Panorama Consulting Solutions, 2014), 2015 г. (Panorama Consulting Solutions, 2015) и 2016 г. (Panorama Consulting Solutions, 2016) и за трите години лидерите в този бранш са SAP, Oracle и Microsoft. Поради тази причина е направена справка конкретно за тяхното разбиране за същността на ERP системите.

На базово ниво SAP (SAP, 2017) дефинират ERP като единна система, която интегрира всички основни процеси, необходими за управлението на компанията: финанси, човешки ресурси, производство, верига на доставките, услуги, снабдяване и други. Но съвременните системи не са само базово ниво. Те осигуряват видимост, аналитичност и ефективност във всеки аспект на бизнеса. Използвайки най-новите технологии, ERP системите улесняват потока на информация в реално време между отделите, така че фирмите могат да вземат решения, на база данни на живо.

Според Oracle (Oracle, 2017) акронимът ERP се отнася до системните и софтуерните пакети, използвани от организациите за управление на ежедневните бизнес дейности, като например счетоводство, снабдяване, управление на проекти и производство. ERP системите обвързват и очертават изобилието от бизнес процеси и позволяват потока от данни между тях. Чрез събирането на споделени транзакционни данни в организацията от различни източници ERP системите премахват дублираното въвеждане на данни и осигуряват тяхната интегрираност със "само един действителен източник". Днес ERP системите са от решаващо значение за управлението на хиляди предприятия от всякакъв мащаб и във всички отрасли. За тези компании, ERP е толкова незаменим, колкото и електричеството, което запазва светлините.

Microsoft дават едно общо определение на всички свои продукти от семейството на Dynamics ERP (MS Dynamics ERP, 2017): „ERP системата помага на компаниите да интегрират и управляват всички свои дейности: финансова, верига на доставките, производствена, оперативна, отчетна, човешки ресурси“.

Наред с други разнообразни софтуерни решения за бизнеса EnterpriseOne е единствената българска ERP система, която е представена в класацията „Топ 20 на Доставчиците на софтуерни пакети, по приходи за 2016 г.“ (‘Топ 100 on IT companies in Bulgaria’, 2017). Под-класацията е част от по-мощната Годишната класация на най-успешните български компании в областта на Информационните и комуникационните технологии. Разработчиците на EnterpriseOne са възприели разбирането за ERP на вече разгледаното от APICS определение (ERP.BG, 2017a). На проведен семинар пред широка аудитория (Introducing to ERP, BI and CRM, 2016) Иван Аржентински (управляващ съдружник във фирмата, разработила EnterpriseOne) споделя, че в зависимост от информационните нужди и функционалната обезпеченост на даден софтуерен продукт, то той може да представлява ERP за една фирма, но същевременно за друга да не е. Това произхожда от отликите в сложността и времетраенето на бизнес процесите в отделните отрасли на икономиката и още повече от различията в маниера на работа на всяка една организация. Освен това, лекторът изразява мнение, че липсва единомислие по отношение на точната дефиниция за ERP система.

В основна степен нашето мнение за същността на ERP системите е сходно с разгледаните автори схващания. Поради тази причина основната цел на настоящата статия не е да се предоставя нова дефиниция за ERP. Замисълът на статията е да се обогати цялостната представа за ERP системите, чрез осветяването на счетоводна страна, която до този момент не е била изследвана.

5. Ползи от ERP системите. Връзка на ERP системите с финансовото и управленското счетоводство

Много автори са изследвали ползите, които се постигат чрез прилагането на ERP системите в рамките на организацията. Не са кратки и списъците с ползи на ERP доставчиците. Разбира се и в тази насока могат да се открият ред припокриващи се мнения и виждания. Накратко са очертани само някои от тях, които разработчиците на част от вече разгледаните ERP системи претендират, че се постигат:

- (Oracle, 2017) – подобряване на бизнес интуицията, подобряване на сътрудничеството между бизнес дейностите, подобряване на ефективността на служителите, редуциране на риска чрез интегрираността на информацията и финансовия контрол;

- (MS Dynamics ERP, 2017) – ускоряване обслужването на бизнеса, подобряване на цялостното представяне на предприятието, в помощ на бързината при вземането на решения, подобряване на контрола върху фирмените активи, оптимизация на множество процеси – производство, клиентско обслужване, поръчки, складови наличности;

- (ERP.BG, 2017b) – подобряване на цялостния процес по управление, включително финансовото, спомагане на бизнес растежа, оптимизиране на складовите наличности, по-висока бързина при изготвяне на справки и доклади;

От направения до тук преглед на литературата за вижданията на някои автори и практики по въпросите, свързани със същността и очакваните ползи от внедряването на ERP системите, се открояват няколко припокриващи се елемента:

- независимо дали се използва „компютърна система“, „софтуерна система“ или „софтуерен пакет“ е налице едно и също разбиране за формата, под която съществуват ERP системите – приложен софтуер (разработен в различни разновидности: десктоп приложение, мобилно приложение, уеб приложение);

- цялостно и всестранно обхващане на процесите по управление на организацията;
- обединяване на всички самостоятелно разграничени бизнес дейности на едно място;
- постигане на интегрираност между входно-изходната информация, генерирана от всяка една отделна бизнес дейност;

Възможността за сводиране на голямо количество информационни потоци от отделните дейности дава неимоверни преимущества на всеки ръководен екип. Стремещт в тази разработка не е да се потвърждават или отхвърлят ползи, а да се обърне внимание на една страна, която до този момент е убягвала и е оставала в сянката на често обсъжданите предимства. Веднъж акумулирана на едно място, такава сила може да се превърне в мощен ръководен инструмент, задоволяващ множеството информационни потребности на ръководството. Освен това обаче, същността на ERP може да се погледне и през друг ъгъл. От такъв, през който да се установи, че ERP може да разглежда като своеобразен мост между финансовото и управленското счетоводство, който може да спомогне за смекчаването на ефекта от различията помежду им. ERP системите притежават широки възможности, с чиято помощ биха могли да съчетаят специфичните предимства и за управленското, и за финансовото счетоводство. На база на припознатите сходни елементи в различните определения за ERP могат да се изведат и следните констатации, обслужващи едновременно най-честите показатели за сравнение (Atanasova, 2014) между управленското и финансовото счетоводство:

- степен на обобщеност на информацията – финансовото счетоводство има потенциалната възможност да получава идентична детайлност/обобщеност на данните по подобие на управленското счетоводство;

- измерители – в зависимост от необходимостта може да се генерира една и съща информация в стойностен и натурален измерител, както и трудов (когато е приложимо);

- бързина на информацията – финансовото счетоводство може навякسا изоставането си и да се изравни с управленското счетоводство и да се генерират еднакво бързо справки и отчети;

- точност и пълнота на информацията – управленското счетоводство има възможност да не прави повече компромис и да получи аналогична точност и пълнота по подобие на финансовото счетоводство;

- потребители на създаваната информация – обстоятелството, че информацията е единна и интегрирана между всички нейни създатели и консуматори позволява данните да бъдат анализирани от различен ракурс и в различна дълбочина;

- публичност на създаваната информация – в действителност информацията е една, но всезнание придобива само конкретна и синтезирана част;

- ниво на професионална квалификация – постижимо е финансова информация да бъде предоставена във разбираема форма за нефинансов специалист;

- времева перспектива – чрез заложените инструменти за планиране, бюджетиране, преглед на изпълнението и анализи се постига балансиране в степента на времевата насоченост между управленското и финансовото счетоводство.

Тази счетоводна страна на ERP системите е разглеждана до този момент в единични публикации. Едва ли лесно могат да се идентифицират и точните причини за това. Едва ли и единствено самоцелното им разкриването ще има голям смисъл. Но веднъж разкрити, те следва да бъдат анализирани с цел да се избягват занаяпред. Навярно съществена причина се съдържа в стремежа на изследователите постоянно да доказват необходимостта от съществуването на управленското счетоводство. Обичайно се впускат в дискусии, за да изтъкнат множеството отлики в инструментариума, предмета, обектите, дори и в целта между двата счетоводни дяла. Промяната е факт – управленското счетоводство е признато от науката и обществото. Ред е на дипломатията – работа в съвместно сътрудничество в името на общата кауза, причината за съществуването им – „оцеляването и просперитетата на едно предприятие“ (Atanasova, 2014). Именно тази потенциална полза на ERP системите следва да бъде крайъгълния камък в бъдещите отношения на управленското и финансовото счетоводство. Съществуването им като отделни дялове на счетоводната наука не бива да ги поставя в противоречие помежду им, защото прекалено дългите спорове водят единствено до разруха и крайно неразбирателство.

6. Заключение

В настоящата публикация са разгледани някои от съвременните разбирания за същността на ERP системите, за да могат да се изведат припокриващите се елементи в авторските гледни точки. В допълнение е представена една страна на ERP системите, която до този момент е оставала невидима – тяхната потенциална възможност да бъдат единна среда за интензивно взаимодействие между финансовото и управленското счетоводство. С приложението на ERP системите е възможно едновременно да се обединят предимствата и да се смекчат различията между двата клона на счетоводството. А на свой ред това обединение потвърждава на ново ниво, че чрез ERP системите се постига синергията: една програма, една информация - с много потребители и възможности. Събирането на всички отделни бизнес дейности и техния информационен поток в една ERP система гарантира всеобхватен поглед върху цялостното представяне на предприятието на всяко едно ниво и през призмата на всеки един специалист и потребител на информация.

Literature /Използвана литература/

- Eurostat (2017) Enterprises who have ERP software package to share information between different functional areas, All enterprise, without financial sector (10 persons employed or more). Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_eb_iip&lang=en (Accessed: 4 October 2017).
- Alexandrov, A. (2017) ‘Five key changes , which ERP systems introduce in the economy’. Available at: <http://enterprise.bg/technologies/пет-ключови-промени-които-erp-системите/> (Accessed: 27 September 2017).
- APICS Dictionary, 13th Edition (2010).
- Atanasova, A. (2014) ‘Accounting policy in management accounting - Yes or No’, in Yearbook of Institute of certificated expert accountant in Bulgaria.
- Computer Software Association of Japan (2007) ‘Survey of Japan ERP Users In 2007 Status of ERP Adoption’.
- Davenport, T. (1998) ‘Putting the Enterprise into the Enterprise System’, Harvard business review, (July-August 1998), pp. 121–131.
- Dimitrova, V. (2013) Management of trade operations: Learning aid. Varna: Univ. pub. Science and Economy.
- ERP.BG (2017a) Introducing EnterpriseOne®. Available at: <https://erp.bg/products/EnterpriseOne/general-presentation> (Accessed: 5 October 2017).
- ERP.BG (2017b) FAQs. Available at: https://erp.bg/Information/ERP_systems_questions_and_answers (Accessed: 9 November 2017).
- Futekova, N. (2014) ‘Problems in implementation of ERP systems in university learning process’, Information technologies in business and education - A collection of reports from international science conference , for 45 years celebrating founding Department of Informatics at University of Economics - Varna, pp. 257–263.
- Gartner Group (2016) IT Glossary - Enterprise Resource Planning (ERP). Available at:

- <http://www.gartner.com/it-glossary/enterprise-resource-planning-erp> (Accessed: 28 September 2017).
- Hashimoto, M. and Raisian, J. (1985) 'Employment tenure and earnings profiles in Japan and United States', *The American Economic Review*, 75(4), pp. 721–735.
- Hossain, L., Patrick, J. D. and Rashid, M. a. (2002) *Enterprise Resource Planning: Global Opportunities and Challenges*, Idea Group Publishing (Feb. 2002). doi: 10.1108/02640470310470543.
- Huang, Z. and Palvia, P. (2001) 'ERP implementation issues in advanced and developing countries', *Business Process Management Journal*, 7(3), pp. 276–284.
- Iizuka, K. et al. (2014) 'Satisfaction Structure of the Implementation Effect of Enterprise Resource Planning (ERP): An Analysis from the Management Style Perspective of Japanese Firms', *International Journal of Business and Information*, 9(9), pp. 273–310.
- Ilieva, S. (2010) *Approaches and methods for realization of software systems*. Sofia: Univ. pub. St. Kl. Ohridski.
- Infostat (2017) *Enterprises which are used system for resource management (ERP) - The percentage is calculated for total population of enterprises with 10 and more employees*. Available at: https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/reports/result.jsf?x_2=715 (Accessed: 4 October 2017).
- Introducing to ERP, BI and CRM (2016) *Course with topic: Introducing to ERP, BI and CRM*. Available at: <https://softuni.bg/trainings/resources/video/7357/video-camera-introduction-to-erp-bi-and-crm> (Accessed: 12 July 2017).
- Kraeva, V. (2010) *Information technologies in accounting*. Sofia.
- MS Dynamics ERP (2017) *What is ERP?* Available at: <https://www.microsoft.com/en-us/dynamics365/what-is-erp> (Accessed: 4 October 2017).
- O'Leary, D. (2004) *ERP systems: Modern planning and enterprise resource management: Selection, implementation, operation*. Moscow: Vershina.
- Okabe, Y., Yoshihara, H. and Yokota, S. (2008) 'Compatibility between ERP and Japanese-style management TT - Compatibility between ERP and Japanese-style management', *Hideki Yoshihara Seiji Yokota*, 6, pp. 79–87. doi: 10.4189/shes.6.1_79.
- Oracle (2017) *What is ERP?* Available at: <https://www.oracle.com/applications/erp/what-is-erp.html> (Accessed: 2 October 2017).
- Panorama Consulting Solutions (2014) *2014 ERP Report*, Panorama Consultants. Available at: <http://go.panorama-consulting.com/rs/603-UJX-107/images/2014-ERP-Report-2.pdf>.
- Panorama Consulting Solutions (2015) *2015 ERP Report*. Available at: <http://go.panorama-consulting.com/rs/panoramaconsulting/images/2015-ERP-Report.pdf>.
- Panorama Consulting Solutions (2016) *2016 REPORT ON ERP SYSTEMS AND ENTERPRISE SOFTWARE*. Available at: <http://go.panorama-consulting.com/rs/panoramaconsulting/images/2016-ERP-Report.pdf>.
- Reading, G. R. et al. (2017) *High-Tech Tuesday Webinar : Best Opportunities and Bets for Growth in Enterprise resource planning*. Available at: <https://www.gartner.com/doc/3640429?ref=SiteSearch&stkw=erp&fml=search&srcId=1-3478922254> (Accessed: 28 September 2017).
- SAP (2017) *What is ERP?* Available at: <https://www.sap.com/products/what-is-erp.html> (Accessed: 4 October 2017).
- 'Top 100 on IT companies in Bulgaria' (2017), 20(june 2017).
- Varbanov, R. (2009) *Information technologies in business*. Veliko Tarnovo: Faber.
- Vasilev, J. and Kehajova, M. (2017) 'Sales analysis by the rectangle method', *Leonardo Electronic Journal of Practices and Technologies*, (August), pp. 149–160. Available at: https://www.researchgate.net/publication/319103030_Sales_analysis_by_the_rectangle_method.
- Vasilev, J. and Stoyanova, M. (2016) 'A model for communication between an ERP system and a gamification system', *Electronic journal 'Economics and computer science'*, (1). Available at: http://eknigibg.net/spisanie-br1-2016_pp.19-26.pdf.
- Yoshihara, H. and Okabe, Y. (2015) 'Japanese companies and ERP: A study on information technology and managerial style'.

The invisible accounting side of ERP systems

Iliyan Dimitrov¹

¹ University of Economics, Varna, Bulgaria
iliyan.di.dimitrov@gmail.com

Abstract. ERP (Enterprise Resource planning) systems are widely used in many organizations, including companies in Bulgaria. Depending of the point of view statistical results of their implementation in recent years are contradictory (Infostat, 2017), (Eurostat, 2017). This paper reveals an overview of researchers and practitioners' interpretations, who express opinion for an essence and advantages of adopting ERP systems. In academic and professional discussions one potential benefit stays invisible. The purpose of this publication is to provide new sight of essence and potential benefits which are given with ERP implementation. Some advantages of ERP systems are discussed. Some aspects of the links between ERP systems, management accounting and financial accounting are described.

Key words: ERP systems, management accounting, financial accounting.